

Blogiteksti: Luokkakokouksilla osallisuutta oppilaiden kouluarkeen

Ilmastoahdistus jäytää nuoria. Pisatulokset romahtivat jälleen. Nuorten tulevaisuususkon pohjalukemissa. Uutiset ja tutkimustulokset tuntuvat tarjoilevan yksi toisensa perään hälyyttäviä tulevaisuuskuvia nuorille ja samalla yhä useampi nuori kokee, ettei hänellä ole keinoja vaikuttaa omassa elämässään, vaan on helpompi jäädä ulkokehälle.

Sosiaalisesti kestävä tulevaisuuden rakentaminen, demokratiakasvatus ja osallisuuden vahvistaminen ovat keinoja, joilla koulu voi taistella tätä lannistavaa tulevaisuuskuvaa vastaan. Koulun tulisi yhä vahvemmin tarjota nuorille keinoja nähdä maailma toisin ja rakentaa omaa maailmankuvaansa, ei vain toistaa edellisten sukupolvien käsitystä maailmasta.

Toivo, merkityksellisyys ja tulevaisuususkon käyttövoimana voimme lähteä tätä muutosta tekemään. Jokainen nuori tarvitsee kokemuksia merkityksellisyydestä. Niiden pohjalta voi rakentaa toivoa omaa tulevaisuuttaan kohtaan. Kun toivoa on, on helpompi löytää myös halua muuttaa asioita ja vaikuttaa.

Osallisuuden kokemuksista puhutaan paljon eri yhteyksissä. Osallisuudella tarkoitetaan tunnetta, jossa ihminen kokee kuuluvansa johonkin. Se ilmenee luottamuksena, yhdenvertaisuutena, arvostuksena sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä. Osallisuus on sitä, että voi osallistua ja tulla kuulluksi, nähdä ja hyväksytyksi yhteisössä.

Lasten ja nuorten osallisuutta edistetään nykyään monin tavoin kiinnittämällä huomiota heidän vaikuttamismahdollisuuksiin omassa arkiympäristöissään. Omassa oppilaitoksessamme olemme lähteneet vahvistamaan nuorten osallisuuden kokemusta systemaattisesti ja pitkäjänteisesti.

Osallisuuden vahvistamiseen on luotu *Luokkakokous-malli*. Luokkakokousten tarkoitus on vahvistaa opiskelijoiden osallisuutta ja luoda merkityksellisyyden kokemuksia, sekä kasvattaa heitä osaksi demokraattista yhteiskuntaa ja vahvistaa tulevaisuususkoa.

Jokaisessa opetusryhmässä järjestetään lukuvuosittain viisi luokkakokousta. Luokkakokouksessa harjoitellaan keinoja osallistua, vaikuttaa, tehdä päätöksiä ja viedä asioita eteenpäin. Kokouksessa käsitellään omaan koulu yhteisöön liittyviä asioita ja ilmiöitä, kuten ryhmän ilmapiiriä, kiusaamisen tai rasismien teemoja ja kouluviihtyisyyttä.

Jokainen kokous on ennalta valmisteltu kokonaisuus, jossa suunnan kokoukselle kuitenkin määrittävät nuoret itse. Yksi puheenjohtajana, toinen sihteerinä ja jokainen keskusteluun osallistuen. Kukin vuorollaan eri rooleja harjoitellen.

Kokousten antia käsitellään yhdessä opettajakunnan ja koulun oppilashuollon ammattilaisten kanssa, ja kokouksista nousseita ilmiöitä tai ideoita otetaan systemaattisesti tarkasteluun oppilaitoksessa. Myös opiskelijat pidetään tietoisina mahdollisista toimenpiteistä, jolloin pyrimme tietoisesti vahvistamaan kokousten merkitystä koulun arjen muokkaajina.

Vastaanotto kokouksille on ollut hyvin vaihtelevaa. Jossain opetusryhmässä keskustelulle ei tulisi loppua, ja uusia ideoita suorastaan ryöpyy, samalla toisessa ryhmässä yksittäisetkin puheenvuorot ja ideat vaativat opettajan innostusta, houkuttelua ja suostuttelua. Myös opettajalta tällaisen vapaamuotoisen keskustelun ohjailu ja mielipiteiden vaihtoon rohkaisu edellyttää osin uudenlaista roolia sekä heittäytymistä, joka ei aina tapahdu hetkessä. Kokousten yhteinen valmistelu ja koordinointi tukee kuitenkin opettajien suunnittelutyötä ja kerta kerralta kokouksen kulku sujuvoituu.

Uusien toimintamallien juurruttaminen vie tunnetusti aikaa, mutta samaan aikaan koulumme oppilaiden kokemukset esimerkiksi kouluterveyskyselyn osallisuutta mittaavissa kysymyksissä antavat rohkeutta ja luovat uskoa: tuloksissa on nähtävissä selkeää nousua, joka erottuu alueen koulujen yleisestä tasosta. Myös oppilaiden puheissa luokkakokousten merkitys on kasvanut, ja moni nostaa ne yhdeksi tärkeäksi keinoksi tuoda oma ääni kuuluville. Pala kerrallaan osallisuuden tunne ja merkityksellisyyden kokemus vahvistuvat.